

Ympäristöministeriö

VALITUS UUDENMAAN MAAKUNTAKAAVAEHDOTUKSESTA

Vaadimme, että Uudenmaan maakuntakaavaehdotusta ei tule hyväksyä ehdotetussa muodossa, koska siinä ei esitetä ympäristöllisesti kestäväää ratkaisua pääkaupunkiseudun jätteenkäsittelyyn, vaan jätetään asia ilman aikamäärettä laadittavan vaihemaakuntakaavan varaan.

Perustelut

Ämmässuo-Kulmakorpi-Kauhala, jolla alueella jätehuoltotoiminnot sijaitsevat, on vesistöistä ja soista aluetta. Kun kaatopaikkaa alueelle perustettiin 1983, jo silloin mm. Vesihallitus piti aluetta sopimattomana ko. tarkoitukseen. Vesihallituksen lausunnossa (5.9.1983) todettiin, että suunniteltu kaatopaikka-alue on niin lähellä Loojärveä, että kaatopaikan vaikutukset tuntuvat siellä asti. Kaatopaikkavesien johtamiselle Loojärveen olisi Vesihallituksen käsityksen mukaan pitänyt hakea Vesioikeuden lupa. Lausunnossa todettiin myös, että osa Ison Ämmässuon vesistä laskee Kolmperäjärven suuntaan. Vesihallituksen käsityksen mukaan olisi ollut aiheellista vertailla muiden harkittavana olleiden kaatopaikka-alueiden soveltuvuutta.

Ämmässuon läheisyydessä sijaitsevat Nuuksion erämaa- ja luonnonsuojelualue sekä joukko pienempiä suojeltavia luontokohteita. Maantieteellisesti Nuuksion järviylänkö jatkuu kauas Turuntien eteläpuolelle ja alue oli kokonaisuutena Espoon suurin koskemattoman luonnon ja kulttuurimaiseman yhdistelmä.

Valtioneuvoston 1.6.1989 antaman periaatepäätöksen mukaan ”Nuuksion järviylänköä tullaan valtion toimesta kehittämään yhdessä asianomaisten kuntien kanssa ulkoilu- ja erämaisena luontoalueena pääkaupunkiseudun ja sen lähikuntien asukkaiden hyväksi alueen luontoarvot säilyttäen. Periaatepäätöksen mukaan alueen maankäytön suunnittelun lähtökohtana tulee olla alueen luonnon tarjoamat edellytykset sekä asukkaiden virkistyskäytön tarpeet. Alueelle ei tule sijoittaa virkistyskäyttöä, luontoa ja maisemaa haittaavia toimintoja.”

Valtioneuvoston päätöksen 861/1997 mukaan kaatopaikka-alueen valinnassa on huolehdittava, että sijoittamisesta ei aiheudu maisemallista haittaa ja että kaatopaikan toimintaan käytettävän alueen etäisyys asutuksesta on riittävä. Saman päätöksen mukaan kaatopaikkaa ei saa sijoittaa suolle tai vedenjakauma-alueelle eikä vedenhankintaan ja virkistyskäyttöön tarkoitetun vesistön läheisyyteen eikä myöskään luonnonsuojelu- tai virkistysalueeksi varatulle alueelle tai niiden välittömään läheisyyteen.

Näistä luontoseikoista ja linjauksista huolimatta Ämmässuon – Kulmakorven – Kauhalan alueelle on sijoitettu Pohjoismaiden suurin jätteenkäsittelykeskus, jota koko ajan suunnitellaan laajennettavan. Jätteenkäsittelytoiminnot sijaitsevat pääosin suoperäisellä alueella ja vedenjakauma-alueella. Ämmässuon alueen vedet virtaavat puroja pitkin Loojärveen ja sieltä edelleen Espoonlahden Natura-alueelle ja pohjoiseen päin Kolmperäjärveen. Ämmässuon alueen pohjoisosista vedet virtaavat mm. Nupurinjärven ja Dämmanin kautta mereen. Ämmässuon maankaatopaikan läheisyydessä sijaitsevan Kolmperän asutuksen vedensaanti on yksin kaivojen puhtaan pohjaveden varassa. Vanhastaan arvostetun huvila-alueen järvi on virkistyskäytössä.

Kulmakorven maankaatopaikan läheisyydessä on Dämmanin vedenottoalue, jonka vedestä suuri osa espoolaisia ja kirkkonummelaisia on riippuvainen. Lähettyvillä sijaitsevat myös Järvikylän ja Mankin tärkeät pohjavesialueet. Kolmperäjärvi saa veden ainoastaan Isolta Ämmässuolta ja sen kautta Suonsilmän alueelta sekä sadevesivalumista. Ison Ämmässuon suoalue on toiminut järven vesivarastona, joka on tasoittanut vuodenaikaisia virtaamavaihteluita. Ison Ämmässuon suoalueen läntisen osan kuivaamisella on oleellisesti estetty Kolmperäjärven vedensaahtia. Riskinä on myös Suonsilmän alueen ja lammen kuivuminen. (Vrt. vesilain 1. luvun 15§ ja 15a§).

Jätteenkäsittelykeskuksen alapuolisia vesiä käytetään myös yksityisten ja ammattimaisten viljelmien ja puutarhojen kasteluun. Alapuolinen vesistö on myös suosittua virkistyskalastusalueetta.

Myös Espoon kaupungin Kulmakorven maankaatopaikka-alueelta virtaa puro Kvarnträsketin kautta kohti Dämmanin vedenottamo. Kulmakorven pohjoisreunalla on vedenjakaja, jonka pohjoispuolelta osa vedestä virtaa Nupurinjärveen ja edelleen Dämmaniin.

Kulmakorven maankaatopaikan välittömässä läheisyydessä on Kakarlammen luonnonsuojelualue. Ämmässuon maankaatopaikka on suurimmaksi osaksi ympäristöministeriön virkistysalueeksi vahvistamalla alueella. Valtioneuvoston päätöksen vastaista on myös se, että jätteenkäsittelykeskuksesta on vain 250 metrin kaistale Kolmperän asutukseen, mitä ei voi pitää riittävänä suojavyöhykkeenä tai näköesteinä 82 metriin kohoavalle jätevuorelle.

Asutuksesta kaakkoon jäävä alue on vahvistettu ympäristöministeriössä 27.6.1996 virkistysalueeksi. Osittain tätä ja Kulmakorvessa sijaitsevaa aluetta Espoon kaupunki on kuitenkin käyttänyt maankaatopaikkanaan sijoittaen sinne myös rakennusjätettä (mm. painekyllästettyä puuta ja betonijätettä), biohajoavaa jätettä ja voimalaitosjätteitä. Voimalajätteitä on läjitetty alueille vuodesta 1992 alkaen ja vasta vuonna 1999 on asiasta saatu valmiiksi YVA-selostus. Toiminta on ollut selkeässä ristiriidassa lainsäädännön kanssa.

Alueella olevat ja sinne tulevat (tämän hetken tiedon mukaan) toiminnot ovat:

Olemassa olevat toiminnot

- YTV:n yhdyskuntajätteen kaatopaikka (sis. peitettävän ja jälkihoidettavan, toiminnassa olevan sekä suunnitellun laajennusalueen kaatopaikan)
- YTV:n kaatopaikkakaasun polttolaitos
- YTV:n hyötyjätteiden esikäsittely
- YTV:n biojätteiden kompostointilaitos
- YTV:n puhdistamolietteen kompostointi
- YTV:n pienjäteasema
- Espoon kaupungin maankaatopaikka Ämmässuontiellä ja Kulmakorvessa
- Rakennusjätteiden käsittelylaitos
- Jersanmäen murskauslaitos
- Espoon Asfaltin asfalttiasema
- Esson huoltoasema
- Lohja Ruduksen betonitehdas (ei toiminnassa)
- Espoon Moottorikerhon motocross-rata

Toiminnan aloittamisluvan tai ympäristöluvan saaneet

- Espoon Autourheilijoiden karting-rata
- Hyvinkään Tieluiskan haketus- ja kompostointilaitos
- Espoon kaupungin ja Jersanmäki Oy:n maa- ja kiviainesjätteen kaatopaikka

- Nurmijärven Betonin betoniasema

Suunnitellut tai suunnitteilla olevat hankkeet

- YTV:n pilaantuneiden maiden käsittelyalue
- YTV:n lievästi pilaantuneiden maiden väliavarastointialue
- Espoon kaupungin moottoriurheilualue
- Helsingin kaupungin ampumarata
- Voimalaitostuhkan läjitysalue

Ympäristön kantokyvyn ja asukkaiden viihtyvyyden kannalta keskittymä on jo nyt kohtuuton, mutta erityisesti siinä vaiheessa, kun kaikki alueelle suunnitellut toiminnot ovat käynnissä.

Ympäristöviranomaisetkin tunnustavat, että näin suuren keskittymän tehokas valvonta on ylivoimainen tehtävä.

Jätteenkäsittelykeskuksesta kaikkine erilaisine toimintoineen aiheutuu suuret liikenteestä ja työkoneista ja louhimisesta johtuvat meluongelmat sekä toiminnasta aiheutuvat päästöongelmat. Näiden todetaan pääosin olevan yksittäisten hankkeiden kohdalla sallituissa rajoissa, mutta luonnon ja ihmisten kannalta olennaista on kokonaisvaikutus. Tätä näkökohtaa on koko ajan tietoisesti vähätelty, luonnollisesti siitä syystä, että on voitu sijoittaa koko ajan yhä uusia toimintoja alueelle.

Ämmässuon jätekeskittymä aiheuttaa jatkuvasti todella kiusallisia hajuhaittoja, vaikka jatkuvasti on luvattu, että ne poistuvat.

Lausunnonantajat yhtyvät Espoon kaupunginvaltuuston hyväksymään toivomusehdotukseen (6.5.2001), että kaupunki käy neuvottelut naapurikuntien kanssa siitä, miten vastuu pääkaupunkiseudun jätteistä jaetaan nykyistä tasaisemmin kuntien kesken. Ämmässuon - Kulmakorven - Kauhalan alueelle on jo nykyiseltään keskitetty liikaa häiriöitä tuotavia ja ympäristöä rasittavia toimintoja. Ympäristöä rasittavien toimintojen keskittäminen Ämmässuon - Kulmakorven - Kauhalan alueelle ei ole kelvollista eikä tasapuolista alueiden käytön suunnittelua.

Lausunnonantajienkin mielestä Ämmässuon - Kulmakorven - Kauhalan alueelle pitää löytää muitakin vaihtoehtoja, joiden avulla hoidetaan pääkaupunkiseudun jätehuolto.

Pääkaupunkiseutu kasvaa nopeasti ja merkittävästi tulevina vuosikymmeninä. Ensisijaisesti tulee tehostaa hyväksytyyn jätestrategian mukaisesti toimenpiteitä, joilla jätteiden syntymistä ehkäistään. Maakuntakaavan tulee vahvasti tukea tämän strategian pikaista toteutumista. Toiseksi jätteiden lajittelua ja hyötykäyttöä tulee kehittää siellä, missä jätteet syntyvät, eikä kuljettaa niitä Ämmässuon alueelle ja rasittaa näin kohtuuttomasti luontoa liikennemäärien kasvun muodossa ja jätteiden käsittelyn keskittyessä yhdelle, suo- ja vesiperäiselle alueelle. Erityyppisten jätteiden kasaaminen rajatulle alueelle ei ole luonnon kannalta paras tapa hoitaa jätekysymystä.

Lisääntyvästä valistuksesta ja jätteenkäsittelyn tehostumisesta huolimatta kokonaisjättemäärä ei todennäköisesti kuitenkaan vähene Helsingin seudulla väestönkasvun vuoksi. Ämmässuon alue ei pysty hoitamaan jatkossa koko pääkaupunkiseudun jätevarastointia. Siksi tarvitaan uudet jätteenkäsittelykeskukset alueille, jotka soveltuvat kyseiseen tarkoitukseen.

Kun Helsingin seudulla toimii esimerkiksi kolme hyvin rakennettua ja hoidettua jätteenkäsittelykeskusta, pysyvät haitat hallinnassa eikä yhdestä alueesta tule suhteettoman suurta. Samalla mahdollistetaan keskusten joustava sopeutuminen jatkuvassa muutoksessa olevaan ja kehittyvään jätteenkäsittelyyn. Samalla vähennetään jätekuorma-autojen ajamista pitkin Helsingin

seutua yhteen paikkaan, mistä aiheutuvat nykyisellään suuret ympäristö-, liikenne- ja meluongelmat Ämmässuon alueella. Liikenteen vähentäminen on yksi osa kestävästä yhteiskuntapoliittisesta suunnittelusta.

Yhtenä perusteluna Ämmässuon kaatopaikkakeskittymälle on esitetty asutuksen vähäisyyttä. Näin on tällä hetkellä. Espoon kaupungin suunnitelmissa on kuitenkin asutuksen lisääminen Histan, Kauklahten ja Espoon keskuksen alueella. Tulevaisuudessa kaatopaikan ympäristössä tulee asumaan kymmeniä tuhansia ihmisiä, jolloin jätteenkäsittelykeskuksesta aiheutuvat ongelmat koskettavat nykyistä selvästi suurempaa määrää ihmisiä.

Espoossa 3.1.2005

Espoonkartanon omakotiyhdistys – Esbogårds egnahemsförening rf.

Pj. Aaro Harju

Espoo

Lausuntoon yhtyvät valtakirjalla:

Nuuskion Omakotiyhdistys ry. – Noux egnahemsförening rf.
pj. Timo Rauhanen

Espoo

Kirkkonummen Ympäristöyhdistys ry.
pj. Jussi Pesola

Luoma

Föreningen för Norra Kyrkslätt rf. – Pohjois-Kirkkonummi-yhdistys ry.
Pj. Jan Broman

Lapinkylä